

AETERNUM

SKANI

LATVIAN COMPOSERS FOR THE CENTENARY OF LATVIA
AETERNUM
STATE CHOIR "LATVIJA"
CONDUCTOR MĀRIS SIRMAIS

1. **Ēriks Ešenvalds** Rasa / The Dew, Rasa Maija Armale / 4:54
2. **Irīna Mihailovska** Uguns rituāls / Fire Ritual, Latvian folk song text / 2:56
3. **Valts Pūce** Dziesmu svētkos / At the Song Festival, Alfrēds Krūklis / 4:58
4. **Andris Dzenītis** No debesīm / From the Sky, Gundega Šmite / 5:11
5. **Pēteris Vasks** Mūsu kalni / Our Mountains, Knuts Skujenieks / 3:38
6. **Rihards Zaļupe** Sauciens vējā / A Call in the Wind, Sondra Zaļupe / 4:38
7. **Uldis Marhilēvičs** Mēs esam / We Are, arr. Edgars Linde, Guntars Račs / 5:01
8. **Vilnis Šmīdbergs** Tā lapa, tā lapa, kas lejup krīt / The Leaf That Falls, Imants Ziedonis / 4:40
9. **Maija Einfelde** Krāsas / Colours, Rainis / 4:00
10. **Andris Kontauts** Jūras māte, Jūras māte, valdi savas kalponītes /
Mother of the Sea, Control Your Servants, Latvian folk song text / 5:50
11. **Anna Ķirse** Bieza migla zemi sedza /
A Thick Fog Covered the Earth, Latvian folk song text / 4:30
12. **Jānis Aišpurs** Piesaukšana / Invocation, Ojārs Vācietis / 4:03
13. **Ansis Sauka** Ar zvaigžņu kluso gaismu... /
With the Quiet Light of the Stars, Ojārs Vācietis / 3:58
14. **Juris Kulakovs** Mežā. Nakts... / In the Forest. Night..., Jānis Audzespiedurs / 4:05
15. **Raimonds Tiguls** Griezies dziesma / The Corncrake's Song, Dzintars Sodums / 5:12
16. **Jēkabs Jančevskis** Aeternum, Pēters Brūveris / 4:51

TT: 68:27

Soloists:

- (1) Ivars Rebhūns, Dita Tomsone, Zane Zilberte, Didzis Lielauss
(6) Sintija Šmite-Smidrovska, Irīna Mihailovska, Ilze Dzenīte, Lauma Malnace
(8) Irīna Mihailovska, Mikus Bāliņš (percussion)
(10) Lauma Malnace (soloist); Marika Austruma, Zane Zilberte, Ivars Rebhūns, Didzis Lielauss (ensemble)
(11) Sintija Šmite-Smidrovska
(15) Irīna Mihailovska, Uģis Meņģelis (chimes)
(16) Irīna Mihailovska (soloist), Eduards Fiskovičs, Ralfs Šmīdbergs, Iveta Sevele (whistlers)

Recorded at: St. John's Church, Riga, 2020
Recording producer: Normunds Slava
Editing, mixing, mastering: Normunds Slava
Booklet photos: Juris Zīgelis, Girts Rāgelis, Daniel Dittus
Booklet text: Lauma Malnace
English translation: Amanda Zaeska
Design: Gundega Kalendra
Executive producer: Egīls Šēfers
© LMIC/SKANi & State Choir "Latvija" © LMIC/SKANi 089, 2021

In anticipation of Latvia's centenary, the State Choir "Latvija" and its artistic director, Māris Sirmāis, announced their idea for a special and lasting gift to Latvia – a new, rich repertoire of choir songs that could be sung by both professional and amateur choirs. Thus they established a creative laboratory in which seventy-seven composers wrote new music for choir.

In five concerts over a period of three years, Sirmāis and his choir premiered this gift of songs at the Ziedonis Hall of the National Library of Latvia. The songs had been created by composers already considered modern Latvian classics, accomplished composers of the middle generation and even young talents still studying at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music as well as Latvian composers living abroad and composers with a background in popular music. Each composer chose one of five elements – fire, water, earth, sky, love – as inspiration while composing. Some of the resulting works clearly represent their corresponding element in sound, while others approach it more generally and abstractly. Still others touch upon the element only remotely, as a thread between lines of text.

The concluding grand concert took place on May 4, 2018, on a specially constructed stage in the foyer of the National Library of Latvia. The State Choir "Latvija" was joined by the Chamber Choir "Ave Sol", the Latvian Radio Choir and eighteen leading Latvian amateur choirs to perform a selection of fourteen songs from the project. The Musica Baltica publisher also released a collection of sheet music in honour of the occasion.

Conductor Māris Sirmāis: "The works composed as a result of this initiative are dedicated to the best amateur choirs in Latvia, who will not keep this collection of songs only to themselves but through them will also introduce the wider world to the high quality of Latvian music in terms of both composition and performance. This project was developed with the goal of creating real and lasting spiritual values that will continue to live in the Latvian and global choir literature long after our country's centenary. We can take pride in the fact that such a relatively small nation has so many composers who are ready and able to create music of such high quality. We can also be proud of having so many choirs that can perform this music at such a high level."

Ēriks Ešenvālds (1977) is one of today's leading composers of choral music, and his compositions are performed by choirs all around the world. As an observer of nature, researcher of folk tales and master of harmony, choral textures suit his character very well; he skillfully portrays various natural phenomena, human emotions and historical mysteries in the harmonious twining of human voices. "Rasa" (The Dew) features lyrics by Rasa Maija Armale, who at the time of writing was still a student at the Liepāja Music, Art and Design Secondary School. Both the song and poem exude an impressionistic lightness and romantic delight.

Irīna Mihailovska (1988) has been a member of the State Choir "Latvija" since 2012. She has a bachelor's degree in ethnomusicology from the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music and has been interested in composing since she began studying music in her youth. She has written more than thirty songs for choir, arrangements of folk songs, songs for ensembles and children, and a composition for kokles and clarinet quartet. The song "Uguns rituāls" (Fire Ritual) is based on ancient Latvian folk texts describing a fire ritual at Midsummer. "Our folk texts have great strength, which helped our ancestors. If we pay attention to these texts today, we can also find this strength, as well as the reassurance that there is something higher than us that can help us in our everyday lives," states Mihailovska.

Valts Pūce (1962) composes life-affirming music characterised by a rhythmic energy and the influence of folk and popular music. A Latvian worldview and optimism that cannot be destroyed by the counterforce of the external world are the keys to his creative work. "Dziesmu svētkos" (At the Song Festival) is Pūce's dedication to conductor Gido Kokars (1921–2017), a celebrated figure in Latvian choir culture. The work contains restrained contemplation but also the sweeping breadth and breath of the full Song Festival choir and a rock-like rhythmic tension.

Delving into the music of Andris Dzenītis (1978) feels like being led by high-voltage reins through the clashes of life and at one point freezing in metaphysical beauty. In balance between observing and being emotionally charged. From specific passions to the spiritual heights of universalities. Dzenītis is symphonic in almost everything he writes; even his choir scores are constructed in orchestral panels. This is also true of his choir song "No debesīm" (From the Sky) set to lines of poetry written by composer Gundega Šmite.

Pēteris Vasks' (1946) mission has always been to speak about values such as humanity, God, nature and national identity. As a composer, he initially explored the labyrinths of experimental sounds and challenged the aural boundaries of instruments, eventually evolving to reflections on silence and spiritual processes. His compositions often evoke the gentle, level landscapes of Latvia, but his song "Mūsu kalni" (Our Mountains) set to lyrics by Knuts Skujenieks reveals a unique view of mountains as a metaphor. Against the flat fields of Latvia, hills and mountains are not physical features of the land but instead a state of mind in which one may "ponder, lofty and noble".

We have seen percussionist Rihards Zalupe (1983) in a tuxedo when performing with the percussion group of the Latvian National Symphony Orchestra, and we have also seen him teaching at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music as well as performing both solo and in a variety of music groups. He gained additional recognition for composing the music to the film The Pagan King. His expressive

composition **“Sauciens vējā” (A Call in the Wind)**, in which four solo voices contrast against the taut sound of the choir, is dedicated to the memory of a friend.

Uldis Marhilēvičs (1957) is known as a composer of many popular songs and is one of the best-known Latvian pop musicians. He has performed as a pianist with a number of different groups, composed music for theatre, and for the past several years has also organised his own festival, called The Green Ray, in Pāvilsta, Latvia. The lyrics of the song **“Mēs esam” (We Are)** reflect a love for Latvia – a sincere and unmediated, but also patriotic, love.

Vilnis Šmīdbergs (1944) is one of Latvia’s finest masters of instrumentation and composers of symphonic music, a man who writes powerful, expressively steady music full of emotional contrast. His career in music began with progressive rock and the groups “Katedrāle” and, later, “Sipoli”. Although vocal music does not play a prominent role in his oeuvre, each of his compositions featuring the human voice feels like an authentic message crafted by a master. The first seeds of the song **“Tā lapa, tā lapa, kas lejup krīt” (The Leaf That Falls)** date back to the 1970s, when Šmīdbergs performed it together with Niks Matvejevs and other pop musicians. For this project, he created a new version of the song for choir. “It is so special, almost as if it were about reincarnation,” he says about the poem by Imants Ziedonis used for the song’s lyrics.

Maija Einfelde’s (1939) music pierces with its bare truthfulness – ascetically and concisely, at once emotionally and directly. Her music’s maturity, focused drama and depth of message embody the best traits of the classics. In her hands, the impressionistic poem **“Krāsas” (Colours)** by Rainis lights up in a vivid rainbow of harmonies and, above all, the beautiful anguish that befits Einfelde herself.

Andris Kontauts (1974) is a choir conductor and pedagogue who is active on the choir scene in Liepāja, Latvia. He is the director of the conducting programme and the chief conductor of the girls’ choir at the Liepāja Music, Art and Design Secondary School. Kontauts’ songs have been performed at the Latvian Song Festival and the Latvian School Youth Song and Dance Festival. With its folk text, **“Jūras māte, Jūras māte, valdi savas kalponītes” (Mother of the Sea, Control Your Servants)** calls out like a prayer to an ancient Latvian deity. In Latvian mythology, one pleaded to the Mother of the Sea to control the waves and allow the fishermen to return to shore. Kontauts has skillfully conveyed the emotion of the folk texts, developing the song from a prayer sung by a solo voice to an impressive portrayal of a storm by the full choir.

Anna Ķirse’s (1988) path to composition has passed through singing, underground and electronic music, and law studies. Her Tree Opera: Windthrows was performed in the forests of Finland and gained international acclaim. With her music, she

mystically explores nature’s primal secrets and her own soul’s relationship with nature. In her hands, the human voice often becomes a material phenomenon in which the body merges into a united whole with the elusive vibrations of nature. Her song **“Bieza migla zemi sedza” (A Thick Fog Covered the Earth)** likewise drew inspiration from the enormous power of Latvian nature, with a text based on Latvian folk texts and fog as a form of water.

Jānis Aišpurs (1980) is better known as the leader of the pop-rock group The Sound Poets. The passionate songwriter who seems to put 110% of himself and his energy into every performance, has a university degree in economics and sang in the “Kamēr...” youth choir for eight years. His heroic song **“Piesaukšana” (Invocation)** is set to a well-known poem by Ojārs Vācietis about the unbreakable backbone of a nation.

Ansis Sauka (1963) has been the vocal pedagogue for the State Choir “Latvija” and the “Kamēr...” youth choir for more than twenty years. He also teaches at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music. He has sung bass roles for the Latvian National Opera and solo parts for a variety of vocal-instrumental works. **“Ar zvaigžņu kluso gaismu...” (With the Quiet Light of the Stars)** is a romantic, heartfelt miniature in which the harmony between the women’s and men’s voices illustrates their love-filled path to each other.

Songwriter **Juris Kulakovs** (1958) founded the legendary Latvian rock group “Pērkons”; he was also a member of the musical group “Menuets” and has participated in various other rock-music projects as a keyboardist. He has likewise written music for the theatre and cinema. The score for **“Mežā. Nakts...” (In the Forest. Night...)** notes that the composition is “dedicated to a forester in Līvāni”. The tenor group carries the main melody throughout the song, with the other voices embracing their singing with an elegant, instrumental-like arrangement.

Raimonds Tiguls (1972) knows how to evoke in music the atmosphere of evening and dawn. His work brings together meditative moods and a unique feeling of Latvianness; it shows the influence of minimalism, the oldest strata of folk music and also ambient and electronic music. The “shivering horse longing for home” in the lyrics to **“Griezes dziesma” (The Corncrake’s Song)** serves as a symbol of the homeland when one is far away.

Jēkabs Jančevskis (1992) is one of the brightest and most recognised Latvian composers of his generation and was a winner of the International Rostrum of Composers award in 2019. His choral music is like a beautiful secret – it contains an emotionally appealing message without intellectual filters that rests under a veil one yearns to lift in order to listen to this music over and over again. Its

focused dramaturgy leads the listener to culminations that delve very deeply. Regarding the song **Aeternum**, he says: "It is about each one of us, about our feelings and also, possibly, about how truly insignificant our identity is compared to the importance of what we do and what we leave behind us."

The State Choir "Latvija" has become one of the most recognised choirs in Europe. Its musically nuanced and powerful yet warm and clear sound is highly admired in the world of music, and it is for good reason that this, the largest professional choir in the Baltics, is in demand among outstanding conductors and orchestras around the world. The musical intelligence and vocal mastery of the singers makes the State Choir "Latvija" a universal ensemble that feels just as comfortable performing refined a cappella compositions as large-scale works together with a triple orchestra. Since 1997, Māris Sirmais has served as the choir's artistic director and chief conductor and Māris Ošlejs as its general manager.

The State Choir "Latvija" has collaborated with many world-class orchestras, including the Royal Concertgebouw Orchestra, the Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, the Bavarian Radio Symphony Orchestra, the Israel Philharmonic Orchestra, the Mahler Chamber Orchestra, the London Philharmonic Orchestra, the Helsinki Philharmonic Orchestra and other symphony orchestras in Finland, Germany, Russia, Estonia, Israel, the United States and Singapore. The choir has performed at the Elbphilharmonie in Hamburg, the Concertgebouw in Amsterdam, Koerner Hall in Toronto, Palau de la Música in Barcelona, the National Music Auditorium in Madrid, the Culture and Congress Centre in Lucerne, the Stravinsky Auditorium in Montreux, the Gasteig in Munich, Tchaikovsky Concert Hall in Moscow, the Saint Petersburg Philharmonia, Lincoln Center in New York City and many other prestigious concert halls. The choir has performed with such distinguished conductors as Mariss Jansons, Zubin Mehta, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Jaap van Zweden, Vladimir Ashkenazy, Kent Nagano, Valery Gergiev, Simone Young, Steven Layton, Andris Nelsons and Vladimir Fedoseyev.

The State Choir "Latvija" can be heard on recordings released by Warner Bros., Harmonia Mundi, Wergo and Ondine as well as on countless recordings released by Latvian, German and other foreign labels.

Māris Sirmais is one of the most important names in choir music worldwide and a pillar and catalyst of Latvian choir culture who has led thousands of singers in Song Festival concerts as well as professional musicians. He has been the artistic director of the State Choir "Latvija" since 1997. Sirmais also helped establish the youth choir "Kamēr...", one of the most vivid symbols of Latvian choir culture, and was its principal conductor from the choir's founding in 1990 until 2012. He teaches choral conducting at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music and serves on juries for international choir and choral conducting competitions. He is a recipient of the Order of the Three Stars, an honorary member of the Latvian

Academy of Sciences, and has received numerous titles and awards for his cultural achievements and the popularisation of Latvia throughout the world.

Sirmais has conducted concerts with the Berlin Radio Choir, the MDR Leipzig Radio Choir, the Netherlands Chamber Choir and Netherlands Children's Choir, the ONE Chamber Choir of Singapore, the Šiauliai State Chamber Choir "Polifonija", the Vilnius Municipal Choir "Jauna Muzika" and other choirs around the world. Sirmais regularly performs with Latvia's professional orchestras and has conducted the Kremerata Baltica chamber orchestra, the Musica Viva chamber orchestra of Moscow, the Umeå Symphony Orchestra, Helsinki Strings, and the Evgeny Svetlanov State Academic Symphony Orchestra based in Moscow. He has also collaborated with world-renowned soloists, including Maxim Rysanov, Iveta Apkalna, Kristīne Blaumane, Egils Siliņš, Aleksandrs Antoņenko, Julius Berger, Gidon Kremer, Nicolas Altstaedt, Inese Galante and others.

Lauma Malnace
Translation: Amanda Zaeska

RASA / THE DEW

Ēriks Ešenvalds / Rasa Maija Armale

Mans vārds ir radies no Ziedoņa dzejas.
No astoņdesmit devītā gada skaistākās dziesmas.
Mans vārds ir radies jau ilgi pirms manas piedzimšanas.
No rīta blāzmas un sidraba lāses,
Tik dzidras un skaidras, kādas mirdz acis īstenas laimes.
Mans vārds ir radies tai brīdī, kad ausa gaismā,
Tā patiesi patiesā.
Nav istākas, tīrākas gaismas par rīta.
Un līdzi tai vēl kaut kas dzima.
Vārds. Dimants. Mana atspulga lāse.
Gaismas viegla
Kā mirdzums uz zaļa dzīves stiebra.

My name arose from the poetry of Ziedonis.
From the most beautiful song of '89.
My name arose long before I was born.
From the morning glow and silver droplet,
So clear and pure, like eyes shining with genuine joy.
My name arose when light was born,
That one true light.
The light of morning so pure and true,
But more, it was not born alone.
A name. A diamond. A droplet of my reflection.
Of light, so light
Like the glint on a green blade of grass.

UGUNS RITUĀLS / FIRE RITUAL

Irīna Mihailovska / uguns rituālu dainas / Latvian folk texts

Guntiņa māmiņa,
es tava meitiņa,
Uguntiņa māmuliņa,
nāc ar mani parunāt.
Uguntiņa māmuliņa,
dod man savu svētību,
Sildi manu augumiņu,
tīri manu dvēselīti.

Nāc nākdama, tu, meitiņa,
visi Gari tevi gaida;
Visi Gari tevi gaida,
Saules ziedu atnesot.

Nu atnācu, attecēju,
nu sakūru Uguntiņu,
Lai ziedēja Zelta puķe
deviņiem'ī zariņiem;
Lai ziedēja Saules puķe
līdz pašām'ī debesim.

Visi meži uguņiem pilni,
visi ceļi atslēgām,
Visam gribu cauri ieti,
vajā vērti atslēdzīņ.
Visam varu cauri ieti
ar Dieviņa palīdzīņ.

Uguns puķe – Zelta puķe,
visu grieza labumā,
Uguntiņa – Dzirkestelīte,
visa laba devēja.
Riti, zelta kamolīti,
Augstu pāri Latvijai,
Spīdi gaiši, staro silti –
Tava spēka vajag tai.

Saules rīti, Dieva rīti,
zīmju zīmēm izrakstīti.
Es lasīju tās zīmītes,
ko saulīte atsūtīja –
Še krustiņis, tur krustiņis,
vidū balta atslēdzīņa.

Dear Fire, my mother,
I am your daughter.
Dear Fire, my mother,
come talk with me.
Dear Fire, my mother,
give me your blessing,
Warm my body,
purify my soul.

The forests are filled with fires,
the roads filled with keys,
May I pass through it all
and open the key.
I will pass through it all
with the help of God.

The sun's mornings, God's
mornings,
all adorned with designs.
I read the designs
sent by the sun –
Here a cross, there a cross,
in the middle a white key.

Come, daughter,
all the Spirits await you;
All the Spirits await you,
as you bring the Sun's Flower.

I arrived, I appeared,
now I kindled the Fire.
May the Golden Flower
bloom with nine branches;
May the Sun's Flower
bloom to the very heavens.

The Fire Flower, the Golden Flower,
turns everything to good,
The Fire, the Spark,
the giver of all good.
Golden ball of yarn,
roll high above Latvia;
Shine bright, radiate warmth –
it needs your strength.

DZIESMU SVĒTKOS / AT THE SONG FESTIVAL

Valts Pūce / Alfrēds Krūklis

Jau sen caur mūžiem daudziem,
Cik tālu legendas min,
Kāds mūs ar paaudzū paaudzēm
Jāņu vainagā pin.

Across many lifetimes,
As far as the legends tell,
We are woven in a Midsummer wreath
Of generations upon generations.

Ar smaržīgām pļavu zālēm
Prieku un bēdu mij,
Un vidū starp ziedu vālēm
Pa dziesmai vij.

Weaving joys and sorrows
Between the aromatic grasses,
And even a song here and there
Among the flower clusters.

Kopā ar baltajām madarām
Nāvi un dzīvību kopā sien.
Vēl ievij pa mārsilam skopam
Un laimes dzirkstelei vien.

Tying together death and life
With a stem of white bedstraw,
Adding but a small sprig of thyme
And a spark of good fortune.

No šūpuļa līdz kapam,
Kur tik daudz svētku svin,
Kāds mūs ar ozolu lapām
Jāņu vainagā pin.

From cradle to grave,
Where much festivity transpires,
We are woven with oak leaves
Into a Midsummer wreath.

Pa zaram, pa smilgai,
Sapnim, lai katram tiek.
Un galvā mūžībai
Ilgai visīkākā naktī liek.

Branch by branch and grass by grass,
May a dream belong to each.
On the year's shortest night
Place it upon the head of eternity.

NO DEBESĪM / FROM THE SKY

Andris Dzenītis / Gundega Šmite

No debesīm izdauzīt Gaišzilos gabalus	To pound out the light-blue pieces From the sky
Kā plāksterus Līmēt	As if applying Bandages
Kā mozaīkas	Or mosaics
Ap sevi	Around oneself
Kļūt par neizdibināmu	To become an inscrutable
Klusuma	Tunnel
tuneli	of silence
izzūdošu	disappearing
pulksteņos aizskanējušos	carried by the ringing of clocks

MŪSU KALNI / OUR MOUNTAINS

Pēteris Vasks / Knuts Skujenieks

tik skaistu kalnu mums nav mums mākoņi dzimst uz zemes blakām vītoli atvasēm blakām stirnas bērniem	we do not have beautiful mountains our clouds are born on earth alongside the young willows alongside the dappled fawns
un kad mākoņi salasās debesīs tie ir tie mūsu kalni kur mums augstu un balti domāt tāpat kā visiem citiem	and when the clouds gather in the sky those are our mountains where we may ponder, lofty and noble, just like everyone else

SAUCIENS VĒJĀ / A CALL IN THE WIND

Rihards Zaļupe / Sondra Zaļupe

Slēp delnas, Lai neredz dienas Sedz seju, Lai nejūt naktis Ceļ vēji smilšu brāzmas Lūdz vējam domu vārsmas Kliedz, sauc, dod vējam vaļu Trauc, triec dūri krūtīs skaļu Rīb, lai mana pasaule rīb Kauc, lai tumsa projām trauc ... Nāc, nāc man klāt Sauc tālumā Lūdz atgriezties Dod veldzēties	Hide the hands To not see the days Hide the face To not feel the nights Winds blow the sand around Ask the wind for thoughts Shout, call, give the wind free rein Drive, strike a loud fist on the chest Rumble so that my world may rumble Roar so that the darkness may crumble ... Come, come to me Call into the distance Ask to return Give to quench
---	--

MĒS ESAM / WE ARE

Uldis Marhilēvičs / Guntars Račs

Mēs esam tev līdzās un mūžīgi būsīm līdz pašī par smiltīm un akmeņiem kļūsīm.	We are with you and always will be until we ourselves turn to sand and stone.
Mēs atdzimstam kalnos un pieneņēs pļavā, mēs esam ikkatrā, katrā cerībā tavā.	We are reborn in the hills and dandelions, we are in each of your hopes and longings.
Kā dzirksteles ugunī mirdzums krīt salnā, kā sentēvu lūgšanas skan Mākoņu kalnā.	As the fiery sparkle falls on frost, as ancient prayers resound on the hill.
Kur upes deg mirdzošu saulstaru liesmās, kur latviešu valodā skan mūsu tautas dziesmas.	Where rivers burn with flames like the sun, where our songs resound in the Latvian tongue.
Mēs esam Tev līdzās, Latvija.	We are with you, Latvia.
Kur saule riet priedēs un akmeņi klusē, mēs esam kā jūra arvien tavā pusē.	Where the sun sets in the pines and the stones are silent, we are like the sea – always on your side.
Ar Raini un Plūdoni sen iedzimtu sevi mēs esam tev līdzās un mūžīgi tevi.	With Rainis and Plūdonis in our blood, we are with you and ever within you.
Mēs esam Tev līdzās, Latvija. Tu esi mums līdzās, Latvija.	We are with you, Latvia. You are with us, Latvia.
Mēs esam tev līdzās un mūžīgi būsīm līdz pašī par smiltīm un akmeņiem kļūsīm.	We are with you and always will be until we ourselves turn to sand and stone.

TĀ LAPA, TĀ LAPA, KAS LEJUP KRĪT / THE LEAF THAT FALLS

Vilnis Šmīdbergs / Imants Ziedonis

Tā lapa, tā lapa,
Kas lejup krīt,
Tā uzlidos zarā rīt,
Uzlidos atpakaļ rīt,
Tā lapa, kas lejup krīt.

Tie sniegi, tie sniegi,
Atrauti tiks no zemes
Un augšup snigs,
Kāds augšup pacelties liks,
Tie sniegi pret zvaigznēm snigs.

Tas cilvēks, tas cilvēks,
Kas tagad sirms,
Tas aizies, kur bija vispirms,
Atgriezies, kur bij' pirms,
Pirms kļuva kā dieviņš sirms.

Un upes skries atpakaļ,
Strauti kur irdz,
Stars atpakaļ
Saulē kur mirdz,
Un modīšos no jauna es.

The leaf, the leaf
That falls downward
Will fly up to a branch tomorrow,
Fly back up tomorrow,
The leaf that falls downward.

The snows, the snows
Will be torn from the earth
And snow upward,
Will be made to rise,
The snows will snow toward the skies.

The person, the person
Who is now grey
Will return to where he was before,
Return to the place before,
Before, like God, he turned grey.

And rivers will run backward
To where streams start to run,
The ray called back
To the sparkling sun,
And I will wake anew.

KRĀSAS / RASA

Maija Einfelde / Rainis

Uz melnas klints guļ balta sniega siena,
Un pāri spilgti zila debess mirdz.
Aiz garas kalnu rindas saule laidās;
Sārts, dzeltens, rožains, zaļgans spožums spīd.

A white wall of snow lies on the black cliff,
And above it glistens a bright blue sky.
The sun sets behind a long row of mountains;
A reddish, pink, yellow and greenish lustre gleams.

JŪRAS MĀTE, JŪRAS MĀTE, VALDI SAVAS KALPONĪTES / MOTHER OF THE SEA, CONTROL YOUR SERVANTS

Andris Kontauts / latviešu tautas dainas / Latvian folk texts

Jūras māte, jūras māte,
Valdi savas kalponīt's:
Lai nesedza baltas sagšas,
bāleliņis jūriņā.

Bāliņš gāja vakarā
Tīklus mesti jūriņā.
Viļņi cirta pār galviņu,
vēl jo gauži gaviļēja.

Jūra šņāca, jūra krāca,
baltus viļņus bangodama.
Niedru velki, putu audi,
vētra pati audināja.

Jūras māte smagi šņāca,
baltus viļņus bangodama.
Jūras māte krāca smalka tīkla,
Mātes raud sava auklējuma.

Jūras māte, jūras māte,
Valdi savas kalponīt's:
Lai nesedza baltas sagšas,
bāleliņis jūriņā.

Mother of the Sea,
Control your servants,
Let them not shake their white blankets,
Our brother is out on the sea.

Brother left in the evening
To set out nets in the sea,
The waves crashing over his head,
The bitter wind blowing, too.

The sea howled, the sea roared,
Surging with white waves;
A warp of reeds, weft of foam,
The storm itself the weaver.

The Mother of the Sea roars,
Surging with white waves;
She roars for her nets while
Mothers weep for their sons.

Mother of the Sea,
Control your servants,
Let them not shake their white
blankets;
Our brother is out on the sea.

BIEZA MIGLA ZEMI SEDZA / A THICK FOG COV- ERED THE EARTH

Anna Ķirse / latviešu tautas dainas / Latvian folk texts

Bieža migla zemi sedza,
Acis ceļa neredzēj;
Te saulītes zelta stari,
Biezo miglu klīdināt.

Sudrabota gaisma ausa,
Pa bāliem mākoņiem,
Sarkanbrūna saule lēca
Pa ziliem debešiem.

Noiet saule vakarāi,
Zelta miglu miglodama.
Lec, saulīte, rītā agrī,
Noņem miglas vainadziņu

A thick fog covered the earth,
I could not see the road;
Here, the sun's golden rays
To drive away the fog.

A silvery light breaks at dawn
Against the pale clouds,
A reddish-brown sun rises
Against the blue sky.

The sun sets in the evening,
Casting a golden fog.
Rise early in the morning, dear sun,
And remove the wreath of fog.

PIESAUKŠANA / INVOCATION

Jānis Aīšpurs / Ojārs Vācietis

Kur ies slīpā lietū, mana uguns, kuries.	mana tauta, mana dūša tur ies.	Burn in the slanting rain, my fire, burn.	my people, there my courage will go.
Buries pāri senču kauliem, mana sirdsapziņa, buries.	Turies debesīs un zemē, mana nolemtība, turies.	Conjure over my ancestors' bones, my conscience, conjure.	Cling to the sky and the land, my destiny, cling.
Kur ies		Where go	

AR ZVAIGŽŅU KLUSO GAISMU / WITH THE QUIET LIGHT OF THE STARS

Ansis Sauka / Ojārs Vācietis

Ar zvaigžņu kluso gaismu aiziešu pie tevis,
bez skaņas iešu tavā tālā logā,
bez vārda iešu tavā mīlā mūžā,
bez pieskaršanās noskūpstīšu tevi,
Tu mani pašu neredzēsi,
jo esmu es no tevis tādā tālē,
kur nav nevienas pašas satikšanās,
ir tikai nokavētās un vairs neesošās.
Ar zvaigžņu kluso gaismu aiziešu pie tevis,
jo saules baltā
man jau ir par skaļu.

With the quiet light of the stars I will go to you,
without a sound I will climb in your distant window,
without a word I will enter your life,
without a touch I will kiss you,
You will not see me at all,
because I am at such distance from you,
where no meetings take place,
only missed ones, no longer existing.
With the quiet light of the stars I will go to you,
the sun's white light
already too loud for me.

MEŽĀ. NAKTS... / IN THE FOREST. NIGHT...

Juris Kulakovs / Jānis Audzespiedurs

Mežā nakts, viss ir kluss
tumsības sega kluso dabu sedz
zelta zvaigznes augstumos redz
mežs ir kluss kā telts, kur svētums mīt
mēness steidzas sidrabkroņus vīt
lapām segti putni zaros snauz
upes līčos migla segas auž
apšu leju stirnas atstāj iet
biezumos tur meklēt dusas viet'

Night in the forest, all is quiet
The blanket of darkness covers silent nature
Golden stars appear in the east
The forest silent as a tent where sanctity resides
The moon hurries to braid silvery wreaths
Birds slumber on the branches behind leaves
The fog weaves blankets along the riverbends
The deer abandon the valley of aspen
To the thicket to look for shelter

GRIEZES DZIESMA / THE CORNCRAKE'S SONG

Raimonds Tīguls / Dzintars Sodums

Miglainas nakts Rasainā zālē Nosalis zirgs Ilgojas māju. Dvēseļu putekļos Gars nesamierināts. Krāsu ilgas, Bērna prāts.	In the dewy grass Of a foggy night A shivering horse Longs for home. A spirit unsatisfied In the dust of the soul. The longing of colours, The mind of a child.
--	--

AETERNUM

Jēkabs Jančevskis / Pēters Brūveris

aizmirsti manu vārdu atceries manu mūziku mēs katrs sevī nesam mūžību	forget my name remember my music we each carry within us eternity
--	--

Gaidot Latvijassimtgadī, Valsts Akadēmiskais koris "Latvija" un mākslinieciskais vadītājs Māris Sirmāis nāca klajā ar savu ideju par kādu īpašu un paliekošu dāvanu Latvijai – jaunu, bagātīgu koradziemu repertuāru, ko varētu dziedāt gan profesionālie, gan amatierkori. Tā tika aizsākta radošā laboratorija, kurā 77 komponisti radīja jaundarbus korim. Trīs gadu laikā piecos koncertos Valsts Akadēmiskais koris "Latvija" Māra Sirmā vadībā Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē pirmatskaņoja krāšņu koradziemu rotu. Komponēja skaņraži, kuri uzskatāmi jau par mūsdienu latviešu klasiķiem, gan vidējās komponistu paaudzes meistari, gan jaunie talanti, kuri tobrīd vēl bija Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas studenti, gan ārzemēs dzīvojoši latviešu komponisti, gan autori no populārās mūzikas vides. Katram komponistam bija iespēja izvēlēties kādu no stihijām – uguni, ūdeni, zemi, debesis un mīlestību – un radīt savu kompozīciju par to. Rezultātā tapa skaņdarbi, kuros kāda no stihijām radusi gan tiešu attēlojumu skaņās, gan atklājas kā abstrakts vispārinājums, gan nojaušama attālinātī, tikai kā pavadēns starp izmantotā teksta rindām.

Noslēguma dižkoncerts notika 2018. gada 4. maijā Latvijas Nacionālās bibliotēkas ātrijā ar īpaši šim koncertam izveidotu skatuvi. Koncertā piedalījās Latvijas profesionālie kori VAK "Latvija", kamerkoris Ave Sol, Latvijas Radio koris un 18 vadošie Latvijas pašdarbības kori, atskaņojot 14 dziesmu izlasi no šī projekta. Arī izdevniecība Musica Baltica par godu šim notikumam klajā laidusi nošu krājumu.

Diriģents Māris Sirmāis: "Šīs iniciatīvas rezultātā komponētie skaņdarbi vēltīti izcilākajiem un labākajiem Latvijas amatierkoriem, kuri radīto dziesmu pūru neturēs tikai lokāli, bet kompozicionālo un izpildītājkvalitatī nesīs ārpus Latvijas robežām. Šis projekts tika veidots ar mērķi radīt reālas un paliekošas garīgas vērtības, kas vēl ilgi pēc mūsu valsts simtgades svētkiem dzīvos gan Latvijas, gan pasaules koru literatūrā. Mēs varam būt lepni par to, ka salīdzinoši nelielai nācijai ir tik daudz autoru, kas ir gatavi un spējīgi radīt augstvērtīgu mūziku. Varam arī lepoties ar to, ka ir tik daudz izcilu koru, kas šo mūziku spēj augstvērtīgi atskaņot."

Ēriks Ešenvalds (1977) ir viens no mūsdienu kormūzikas korifejiem, kura skaņdarbus kori dzied visā pasaulē. Dabas vērotāja, teiku pētnieka un harmoniju meistara būtībai izcili piestāv kora faktūra – labskaņīgajos balsu vijumos komponists atspoguļo dažādas dabas parādības, cilvēka jūtu pasauli un vēsturiskas mistērijas. Dziesma "Rasa" tapusi ar Rasas Maijas Armales tekstu, kura tobrīd vēl tikai bija skolniece Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolā. Impresionistisks vieglums un romantiska jūsma caurstrāvo gan dzejoļa, gan dziesmas noskaņas.

Irīna Mihailovska (1988) ir Valsts Akadēmiskā kora "Latvija" māksliniece kopš 2012. gada. Ieguvusi bakalaura grādu etnomuzikoloģijā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Kompozīcija ir Irīnas aizraušānās jau kopš mūzikas skolas

laikiem. Viņa sarakstījusi vairāk nekā 30 kora dziesmas, tautas dziesmu apdares, dziesmas ansambļiem un bērniem, skaņdarbu koklēm un klarnēšu kvartetam. Dziesmas "Uguns rituāls" pamatā ir senlatviešu dainas, kas apraksta uguns rituālu saulgriežos. Irīna saka: "Mūsu dainās slēpjas liels spēks. Tas palīdzējis mūsu senčiem, un, ja arī mēs vērstos pie latviešu dainām, mūsos šis spēks varētu parādīties, tāpat arī drošība, ka ir kaut kas augstāks par mums, kas ikdienā var mums palīdzēt."

Valts Pūce (1962) ir autors vitālai un dzīvi apliecinošai mūzikai, kurai raksturīga ritmiska enerģija, tautas un populārās mūzikas ietekme. Latviskuma dzīvesziņa un optimisms, ko nevar salauzt ārējās pasaules pretspēks, ir viņa daiļrades atslēgas zīmes. "Dziesmu svētkos" ir komponista veltījums dižajai Latvijas koru kultūras personībai Gido Kokaram (1921–2017). Skaņdarbā ieskanas gan rezignētas pārdomas, gan Dziesmu svētku kopkora plašā elpa, gan rokāmūzikai piemētošā ritma spriedze.

Ienirstot **Andra Dzenīša (1978)** mūzikā, šķiet, ka savā varā tevi paņem augstsprieguma pavada, kas ved caur dzīves reāliju sadursmēm un vienā brīdī sastingst metafiziskā skaistumā. Balansā starp vērojumu un emocionālu lādīņu. No konkrētiem afektiem pie vispārinājumu vertikālēm. Komponists ir simfonisks gandrīz visā, ko viņš raksta – arī kora partitūras būvētas orķestrālos paneļos. Tieši tāds ir kordziesmas "No debesīm" izvērsums, kuras pamatā ir komponistes Gundegas Šmites sacerētās dzejas rindas.

Pēteris Vasks (1946) misija vienmēr bijusi vēstīt par tādām vērtībām kā cilvēce, Dievs, daba un tautiskums. Viņa daiļrades ceļš sācies no eksperimentāliem skaņu labirintiem, instrumentu skanisko robežu izaicināšanas līdz klusuma un garīgo procesu apcerei. Skaņdarbos nereti atklājas Latvijas līdzenumu apvārsņi, bet dziesmā "Mūsu kalni" komponists ar Knuta Skujenieka dzeju atklāj savdabīgu skatījumu uz kalniem kā metaforu. Latvijas līdzenumos kalni ir nevis reljefa forma, bet gan prāta stāvoklis, kur "augstu un balti domāt".

Sitaminstrumentālistu **Rihardu Zaļupi (1983)** esam redzējuši gan smalkā frakā pie Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra sitaminstrumentu arsenāla, gan docētāja ampuā Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, gan uzstājoties solo, kameramūzikas sastāvos un neakadēmiskās mūzikas apvienībās. Ievēribu guvusi viņa komponētā mūzika filmā "Nameja gredzens". Ekspresīvo kompozīciju "Sauciens vējā", kur četru solistu atbalsis pretstatītas kora nospriegotajam skaņējumam, Rihards Zaļupe veltījis sava drauga piemiņai.

Uldis Marhilēvičs (1957) ir tautā daudzu iemīļotu dziesmu autors un viens no pazīstamākajiem latviešu estrādes mūziķiem. Kā pianists muzicējis dažādās grupās, komponējis mūziku skatuves uzvedumiem, jau vairākus gadus Pāvilstā

rīko arī savu festivālu "Zaļais stars". Dziesmas "**Mēs esam**" lirikā atspoguļojas mīlestība pret Latviju – sirsnīga, nepastarpināta, bet ar patriotisku stāju.

Vilnis Šmīdbergs (1944) ir viens no izcilākajiem instrumentācijas meistariem un simfoniekiem latviešu komponistu vidū. Ekspresīvi grodas, emocionāli kontrastainas un jaudīgas mūzikas autors. Viņa ceļš mūzikā sākās ar progresīvo roku un grupu "Katedrāle", kurai vēlāk sekoja "Sīpoli". Vokālā mūzika Šmīdberga daiļradē figurē mazāk, bet katrs viņa skaņdarbs, kurā parādās cilvēka balss, ir kā tīrradnīgs vēstījums, meistara rokas darināts. Dziesmas "**Tā lapa, tā lapa, kas lejuj krīt**" aizmetņi meklējami 20. gs. 70. gados, kad komponists to atskaņoja grupā kopā ar Niku Matvejevu un citiem estrādes mūziķiem. Īpaši šim projektam Vilnis Šmīdbergs radīja jaunu dziesmas versiju korim. Par izmantoto Imanta Ziedoņa dzejoli komponists saka: "Tas ir tik īpašs, gluži kā par reinkarnāciju."

Maija Einfelde (1939) savā mūzikā caururbj ar atkailinātu patiesīgumu – askētiski un lakoniski, reizē emocionāli un tieši. Einfeldes mūzikas briedums, mērķtiecīgā dramaturģija un vēstījuma dziļums iemieso labākās klasiku vērtības. Raiņa impresionistiskais dzejolis "**Krāsas**" komponistes rokrakstā iegaismojas spilgtu harmoniju varavīksnēs, bet pāri visam – ar Einfeldei tik pietāvošo, skaisto sāpīgumu.

Andris Kontauts (1974) ir kordiriģents un pedagogs, kurš aktīvi darbojas Liepājas pilsētas kormūzikas dzīvē. Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas diriģēšanas programmas vadītājs un meiteņu kora galvenais diriģents. Andra Kontauta dziesmas izskanējušas Vispārējos latviešu dziesmu un deju svētkos un Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos. Skaņdarbs "**Jūras māte, jūras māte, valdi savas kalponīt's**" ar latviešu tautas dziesmas tekstu ir kā lūgšana vienai no latviešu dabas dievībām Jūras mātei. Latviešu mitoloģijā pie Jūras mātes vērsās, lai viņa savaldītu savus vilņus un labprātīgi atlaistu jūrniekus krastā. Autors meistarīgi skaņās izvērsis emocionāli savīļņojošo dainu vēstījumu, izaudzējot kompozīciju no lūgšanas solo balsī līdz iespaidīgi bangojošam vētras atainojumam daudz balsīgajā kora faktūrā.

Annas Ķirses (1988) neparastais ceļš līdz akadēmiskajai kompozīcijai vedis no dziedāšanas, darbošanās pagrīdes un elektroniskajā mūzikā un jurisprudences studijām. Viņas komponētā "Koku opera. Vējgāzes" tika izrādīta Somijas mežos, izpelnoties starptautisku uzmanību. Komponiste mūzikā mistiski izzilē dabas pirmatnējos noslēpumus un savas dvēseles attiecības ar to. Cilvēka balss komponistes rokrakstā nereti kļūst par vielisku parādību, kur ķermenis ir sakusis vienotā veselumā ar dabas netveramajām vibrācijām. Arī dziesmas "**Bieza migla zemi sedza**" iedvesma smelta no Latvijas dabas milzīgā spēka, teksta pamatā izvēloties latvju dainas un mīglu kā ūdens stihijas konsistenci.

Jānis Aišpurs (1980) pazīstams kā poproka grupas *The Sound Poets* līderis. Dedzīgais dziesminieks, kurš, šķiet, katrā uzstāšanās reizē uz skatuves atdod 110% savas enerģijas, ieguvis ekonomista diplomu un astoņus gadus dziedājis jauniešu korī "Kamēr...". Savai heroiskajai dziesmai "**Piesaukšana**" Jānis Aišpurs ņēmis leģendāro Ojāra Vācieša dzejoli par nesalaužamo tautas mugurkaulu.

Ansis Sauka (1963) vairāk nekā 20 gadus ir Valsts Akadēmiskā kora "Latvija" un jauniešu kora "Kamēr..." vokālais pedagogs. Docētājs arī Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Dziedājis basa lomas Latvijas Nacionālajā operā un solo partijas dažādos vokāli instrumentālo skaņdarbu atskaņojumos. Kompozīcijā pievērsies galvenokārt vokālajai kameramūzikai un kora dziesmām. "**Ar zvaigžņu kluso gaismu**" ir romantiska, izjusta miniatūra, kurā sieviešu un vīru kora sabalsošanās ilustrē mīlestības pilnu ceļu vienam pie otra.

Juris Kulakovs (1958) ir leģendārās rokgrupas "Pērkons" dibinātājs, dziesmu autors, bijis arī grupas "Menuets" dalībnieks. Kā taustiņinstrumentālists iesaistījies dažādos rok mūzikas projektos. Rakstījis mūziku arī teātrim un filmām. "**Mežā. Nakts...**" partitūrā lasāms, ka skaņdarbs "veltīts Līvānu mežkungam Vladimiram Kulakovam." Galvenā melodija visas dziesmas garumā uzticēta tenoru grupai, kamēr pārējās kora balsis instrumentāli ieskauj viņu dziedājumu ar dziļparotu pavadījumu.

Raimondam Tigulam (1972) piemīt spēja savā daiļradē radīt vakara un rītausmas atmosfēru. Komponista mūzikā satiekas tikai viņam raksturīgā latviskuma izjūta ar meditatīvām noskaņām. Viņa skaņdarbos dzirdamas ietekmes no minimālisma, tautas mūzikas pirmslāņiem, ambientās un elektroniskās mūzikas. "**Griezes dziesmas**" dzejas rindās ietvertais tēls "nosalis zirgs, kas ilgojas māju" ir kā simbols ilgām pēc dzimtenes, atrodoties svešumā, tālu projām.

Jēkabs Jančevskis (1992) ir viens no savas paaudzes spilgtākajiem un publikas atzītākajiem latviešu komponistiem. Starptautiskā kompozīciju konkursa ROSTRUM 2019 uzvarētājs. Viņa kormūzika ir kā skaists noslēpums – tajā ir emocionāli uzrunājošs vēstījums bez intelektuāliem filtriem, aplāts ar plīvuru, ko gribas pavērt, lai klausītos šo mūziku vēl un vēl. Skaņdarbu mērķtiecīgā dramaturģija ievēro dziļgremdīgās kulminācijās. Par dziesmu "**Aeternum ("Mūžība")**" autors saka: "Tas ir par mums katru, par mūsu sajūtām, un, iespējams, arī par to, cik maznozīmīga ir mūsu identitāte, bet kāda nozīme ir mūsu darbiem un tam, ko mēs atstājam aiz sevis".

Valsts Akadēmiskais koris "Latvija" kļuvis par vienu no atpazīstamākajiem Eiropas koriem, kura instrumentāli niansēto, vareno un reizē silto skanējumu mūzikas pasaule uzlūko par brīnumu – ne velti Baltijas lielāko profesionālo kori savās koncertprogrammās vēlas redzēt izcili diriģenti un orķestri no visas pasaules. Dziedātāju muzikālā inteliģence un meistarība to padara par universālu vienību, kas brīvi jūtas gan smalkā *a cappella* kormūzikā, gan lielformu atskaņojumos kopā ar trīskāršu orķestra sastāvu. Kopš 1997. gada kora mākslinieciškais vadītājs un galvenais diriģents ir Māris Sirmais un direktors Māris Ošlejs.

Kolektīvu aicinājuši sadarboties tādi pasaules klases orķestri kā Amsterdamas Karaliskais *Concertgebouw* orķestris, Brēmenes Vācu kamerfilharmonijas orķestris, Bavārijas Radio simfoniskais orķestris, Izraēlas filharmoniskais orķestris, Gustava Mālera kamerorķestris, Londonas filharmoniskais orķestris, "Helsinki filharmoniki" un citi orķestri Somijā, Vācijā, Krievijā, Igaunijā, Izraēlā, ASV, Singapūrā. Koris uzstāties tādās prestižās pasaules koncertzālēs kā Elbas filharmonija, Amsterdamas *Concertgebouw*, Toronto *Koerner Hall*, Barselonas *Palau de la Musica*, Madrides Nacionālajā mūzikas auditorija, Lucernas Kultūras un kongresu centrs, Montrē Igora Stravinska koncertzāle, Minhenes *Gasteig*, Maskavas Pētera Čaikovska koncertzāle, Sanktpēterburgas filharmonija, Linkolna centrs Ņujorkā un daudzās citās.

Koris dziedājis tādu izcilu diriģentu vadībā kā Mariss Jansons, Zubins Meta, Nēme Jervi, Pāvo Jervi, Jāps van Zvēdens, Vladimirs Aškenazi, Kents Nagano, Valērijs Gergijevs, Saimona Janga, Stīvens Leitons, Andris Nelsons, Vladimirs Fedosejevs u. c.

Koris piedalījies arī *Warner Brothers*, *Harmonia Mundi*, *Wergo*, *Ondine* ierakstu kompāniju producētajos ierakstos, kā arī neskaitāmos latviešu, vācu u. c. ārvalstu izdevniecību mūzikas ierakstos.

Māris Sirmais ir viens no svarīgākajiem vārdiem kormūzikas pasaulē, latviešu koru kultūras balsts un virzītājs, kura suģestijai pakļaujas gan Dziesmu svētku tūkstošu balsis, gan profesionāli mūziķi. Valsts Akadēmiskā kora "Latvija" mākslinieciškais vadītājs kopš 1997. gada. Māris Sirmais izauklējis arī vienu no spožākajiem latviešu koru kultūras simboliem, jauniešu kori "Kamēr...", kura galvenais diriģents viņš bija no tā dibināšanas 1990. gadā līdz 2012. gadam. Pasniedz kordiriģēšanu Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, kā arī piedalās starptautisku koru un kordiriģentu konkursu žūrijās. Triju Zvaigžņu ordeņa kavaleris, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklis, saņēmis daudzus titulus un balvas par sasniegumiem kultūrā un Latvijas vārda popularizēšanu pasaulē.

Viņš diriģējis koncertus ar Berlīnes Radio kori, Leipciģas MDR kori, Nīderlandes kamerkori un Nīderlandes bērnu kori, ONE kamerkori no Singapūras, Šauļu kamerkori "Polifonija", Viļņas pašvaldības kori "Jauna mūzika" u. c. koriem visa pasaulē. Māris regulāri uzstājas ar gandrīz visiem Latvijas profesionālajiem orķestriem, diriģējis tādus kolektīvus kā *Kremerata Baltica*, Maskavas kamerorķestri *Musica Viva*, Ūmeo simfonisko orķestri, stīgu orķestri

Helsinki Strings, J. Svetlanova Krievijas Valsts akadēmisko simfonisko orķestri. Sadarbojies ar pasaulē atzītiem solistiem – Maksimu Risanovu, Ivetu Apkalnu, Kristīni Blaumani, Egilu Siliņu, Aleksandru Antoņenko, Jūliusu Bergeru, Gidonu Krēmeru, Nikolasu Altštatu, Inesi Galanti un citiem.

Lauma Malnace